

रूपन्देही जिल्लाका कक्षा नौमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग
व्याख्या लेखन क्षमताको अध्ययन

सविता अर्याल

परीक्षा क्रमाङ्क : २८७१०४१९/०७३

त्रि.वि. दर्ता नं. : ९-२-१६७-९५-२०१०

त्रिभुवन विश्वविद्यालय शिक्षाशास्त्र सङ्काय, नेपाली शिक्षा,
स्नातकोत्तर तह चौथो सेमेस्टरको (नेपा.शि. ५४४)

पाठ्यांशको प्रयोजनार्थ प्रस्तुत

शोधपत्र

नेपाली भाषा शिक्षा विभाग

कीर्तिपुर, काठमाडौं

२०७५/२०१८

प्रतिबद्धता पत्र

यस शोध प्रतिवेदनभित्रका सामग्री कहीं कतैबाट साभार गरिएका होइनन् । यसका कुनै पनि अंश अन्य प्रयोजनका लागि उपयोग र प्रकाशनमा आएका पनि छैनन् । तसर्थ यो शोध प्रतिवेदन नितान्त मौलिक भएको प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछु ।

.....

सविता अर्याल

शोधार्थी

मिति : २०७५/०२/१३

शोधनिर्देशकको सिफारिस पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, नेपाली भाषा शिक्षा विभाग स्नातकोत्तर तह चौथो सत्रको नेपा.शि. ५४४ (शोधपत्र) पाठ्यांशको प्रयोजनार्थ तयार पारिएको प्रस्तुत रूपन्देही जिल्लाका कक्षा नौमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको अध्ययन शीर्षकको यो शोधपत्र शोधार्थी सविता अर्यालले मेरो निर्देशनमा तयार पार्नुभएको हो । परिश्रमपूर्वक तयार पारिएको प्रस्तुत शोधपत्रबाट म सन्तुष्ट भएकाले मूल्याङ्कनका लागि सिफारिस गर्दछु ।

.....
उपप्रा. गीता खनाल
(शोधनिर्देशक)

मिति : २०७५/०२/१५

May 29, 2018

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
शिक्षाशास्त्र केन्द्रीय विभाग
नेपाली भाषा शिक्षा विभाग
त्रि.वि.कीर्तिपुर

स्वीकृति पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, नेपाली भाषा शिक्षा विभागको स्नातकोत्तर तह चौथो सत्रको नेपा.शि. ५४४ (शोधपत्र) पाठ्यांशको प्रयोजनका लागि छात्रा सविता अर्यालद्वारा रूपन्देही जिल्लाका कक्षा नौमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको अध्ययन शीर्षक शोधपत्र स्नातकोत्तर उपाधिका लागि उपयुक्त भएकाले स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।

शोधपत्र मूल्याङ्कन समिति

क्र.स.	नाम	हस्ताक्षर
१.	प्रा.डा.रामप्रसाद भट्टराई (विभागीय प्रमुख)
२.	प्रा. महेश्वर न्यौपाने (शोध विशेषज्ञ)
३.	उपप्रा. गीता खनाल (शोधनिर्देशक)

मिति : २०७५/०३/०५

Jun 19, 2018

कृतज्ञता ज्ञापन

कुनै पनि कार्य सम्पन्न गर्नका लागि धैर्यता, लगनशीलता र मेहनतको आवश्यकता पर्दछ । शोधपत्र तयार गर्ने कार्य आफैमा एक महत्त्वपूर्ण, गहन र जटिल प्रक्रिया हो । 'रूपन्देही जिल्लाका कक्षा नौमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमता' शीर्षकको शोधपत्र तयार पार्नका लागि महत्त्वपूर्ण निर्देशन, सल्लाह, सुझाव र हौसला प्रदान गर्नुहुने मेरो शोधनिर्देशक गुरु उप्रा. गीता खनालज्यूप्रति सहृदय देखिनै कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु ।

अध्ययनलाई निरन्तर अगाडि बढाउन सत्सहा प्रदान गर्नुहुने नेपाली भाषा विभागका विभागीय प्रमुख प्रा.डा. रामप्रसाद भट्टराईलगायत सम्पूर्ण गुरुहरूप्रति कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने क्रममा सहयोग पुऱ्याउनु हुने सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयका प्र.अ., विषय शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूप्रति हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

उज्ज्वल भविष्यको कामना गरी मेरो पढाइ र प्रगतिको निरन्तरता दिनुहुने पूजनीय बुबा जयलाल अर्याल, आमा टिकिसरा अर्याल, दाइ माधव अर्याल, सुमन अर्याल, भाइ अर्जुन अर्याल, भाउजु कमला बस्याल अर्यालप्रति सदैव ऋणी रहने छु । तथ्याङ्कको सङ्कलनका क्रममा मलाई विद्यालयहरूमा पुऱ्याएर सहयोग पुऱ्याउने बहिनी कविता न्यौपानेप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु । अन्त्यमा आफ्नो कार्य व्यस्तताको बाबजुत पनि शोधपत्रलाई छिटो छरितो एवम् टङ्कनसम्बन्धी सम्पूर्ण कार्यमा सहयोग पुऱ्याउनु हुने दाइ विपिन सुवेदीप्रति हार्दिक धन्यवाद दिन चाहान्छु ।

.....
सविता अर्याल

(शोधार्थी)

शोधसार

प्रस्तुत शोधपत्र 'रूपन्देही जिल्लाका कक्षा नौमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको अध्ययन' शीर्षकमा आधारित रहेर तयार पारिएको हो । यस शोधपत्रमा रूपन्देही जिल्लाका कक्षा नौमा अध्ययनरत छनोटमा परेका समग्र विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको अध्ययन गर्नु, विद्यालय प्रकृतिका आधारमा, लैङ्गिकताका आधारमा र भाषिक पृष्ठभूमिका आधारमा सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको पहिचान गर्नु यस अध्ययनको उद्देश्य राखिएको छ ।

यस शोधपत्रमा क्षेत्रीय अध्ययन विधिको पद्धतिबाट प्राथमिक स्रोतका उपयोग गरी सामग्री सङ्कलन गरिएको छ । सप्रसङ्ग व्याख्या लेखनका दुईवटा प्रश्नको उत्तरपुस्तिकामा उत्तर लेखन लगाई सामग्री सङ्कलन गरिएको छ र परीक्षणको आधार तय गरेर उत्तरपुस्तिका परीक्षण गरिएको छ । तथ्याङ्कलाई तालिकाबद्ध गरी एकल तथा तुलनात्मक अध्ययन विश्लेषण गरिएको छ । विश्लेषणलाई वस्तुगत बनाउनका लागि प्रतिशत, मध्यमान र मानक विचलनको उपयोग गरिएको छ । एकलाई स्तम्भ चित्र र तुलनाका सन्दर्भमा मध्यमानको प्रतिशतलाई वृत्त चित्रमा राखी अझ स्पष्ट पारिएको छ । प्राप्त तथ्याङ्कलाई विश्लेषण गरी प्रस्तुत शोधकार्यको निष्कर्ष निकालिएको छ । समग्रमा रूपन्देही जिल्लाका कक्षा नौमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमता मध्यम स्तरको पाइन्छ । त्यस्तै प्रतिशतका आधारमा सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमता संस्थागत विद्यालयको राम्रो रहेको पाइन्छ । मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा संस्थागत विद्यालयको राम्रो रहेको पाइन्छ ।

त्यस्तै लैङ्गिकताका आधार मान्दा छात्रभन्दा छात्राको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमता राम्रो रहेको पाइन्छ । त्यस्तै मध्यमान र मानक विचलनको आधारमा पनि छात्रभन्दा छात्राहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमता राम्रो रहेको पाइन्छ । भाषिक पृष्ठभूमिका आधारमा प्रतिशतलाई आधार बनाउँदा अन्य मातृभाषी विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमता राम्रो रहेको पाइन्छ । त्यस्तै मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा अन्य मातृभाषी विद्यार्थीहरूको भन्दा नेपाली मातृभाषी विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमता राम्रो रहेको पाइन्छ । समग्रमा रूपन्देही जिल्लाका कक्षा नौमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमता मध्यम स्तरको रहेको पाइन्छ । सामुदायिक विद्यालयभन्दा संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीहरूको, छात्रको भन्दा छात्राहरूको र अन्य मातृभाषीको भन्दा नेपाली मातृभाषीको राम्रो रहेको पाइन्छ ।

विषयसूची

	पृष्ठ सङ्ख्या
अध्याय एक : शोधपरिचय	१-८
१.१ अध्ययनको पृष्ठभूमि	१
१.२ समस्याकथन	२
१.३ अध्ययनको उद्देश्य	३
१.४ अध्ययनको सान्दर्भिकता र उपादेयता	३
१.५ अध्ययनको सीमाङ्कन	४
१.६ अध्ययनको रूपरेखा	५
अध्याय दुई : पूर्वकार्यको पुनरावलोकन र सैद्धान्तिक अवधारणा	९-२६
२.१ पूर्वकार्यको पुनरावलोकन	९
२.१.१ पुस्तकको पुनरावलोकन	९
२.१.२ शोधपत्रको पुनरावलोकन	१२
२.२ सैद्धान्तिक अवधारणा	२०
२.२.१ सप्रसङ्ग व्याख्याको परिचय	२०
२.२.२ सप्रसङ्ग व्याख्याको चरण	२१
२.२.३ सप्रसङ्ग व्याख्या गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू	२३
२.२.४ सप्रसङ्ग व्याख्या लेखनको प्रयोजन	२३
२.२.५ सप्रसङ्ग व्याख्याको आवश्यकता र महत्त्व	२४
२.२.६ सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन सीप लेखाइ सीपसँगको सम्बन्ध	२४
२.३ निष्कर्ष	२६

अध्याय तीन : अध्ययन विधि र प्रक्रिया	२७-२८
३.१ जनसङ्ख्या	२७
३.२ नमुना छनोट	२७
३.३ सामग्री निर्माण	२७
३.४ तथ्याङ्क सङ्कलन प्रक्रिया	२७
३.४.१ प्राथमिक स्रोत	२८
३.४.२ द्वितीयक स्रोत	२८
३.५ तथ्याङ्कको व्याख्या र विश्लेषण	२८
अध्याय चार : समग्र विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्यालेखन क्षमताको अध्ययन	२९-३३
४.१ विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको अध्ययन	२९
४.१.१ प्रतिशतका आधारमा समग्र विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमता	३०
४.१.२ मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा समग्र विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमता	३२
४.२ निष्कर्ष	३३
अध्याय पाँच : विद्यालय प्रकृतिको आधारमा सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको अध्ययन	३४-४३
५.१ सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमता	३४
५.२ सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमता	३५
५.२.१ प्रतिशतका आधारमा सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको अध्ययन	३५
५.२.२ मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमता	३७
५.३ संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमता	३८

५.३.१	प्रतिशतका आधारमा संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमता	३८
५.३.२	मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमता	४०
५.४	मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तुलना	४१
५.५	निष्कर्ष	४३

अध्याय छ : लैङ्गिकताका आधारमा विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको

अध्ययन

४४-५२

६.१	छात्र र छात्रा विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको अध्ययन	४४
६.२	छात्रहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमता	४५
६.२.१	प्रतिशतका आधारमा छात्रहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमता	४५
६.२.२	मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा छात्रहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमता	४७
६.३	छात्राहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमता	४८
६.३.१	प्रतिशतका आधारमा छात्राहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमता	४८
६.३.२	मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा छात्राहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमता	५०
६.४	मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा छात्र र छात्राहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तुलनात्मक अध्ययन	५१
६.५	निष्कर्ष	५२

अध्याय सात : भाषिक पृष्ठभूमिका आधारमा विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन

क्षमता

५३-६२

७.१	नेपाली मातृभाषी र अन्य मातृभाषी विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको अध्ययन	५३
७.२	नेपाली मातृभाषी विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमता	५४

७.२.१	प्रतिशतका आधारमा मातृभाषी विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमता	५४
७.२.२	मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा नेपाली मातृभाषी विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमता	५६
७.३	अन्य मातृभाषी विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमता	५७
७.३.१	प्रतिशतका आधारमा अन्य मातृभाषी विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमता	५७
७.३.२	मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा अन्य मातृभाषी विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमता	५९
७.४	मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा नेपाली मातृभाषी र अन्य मातृभाषी विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तुलनात्मक अध्ययन	६०
७.५	निष्कर्ष	६२
अध्याय आठ : सारांश, निष्कर्ष र उपयोगिता		६३-६९
८.१	सारांश	६३
८.२	निष्कर्ष	६५
८.३	उपयोगिता	६८
८.३.१	नीतिगत तह	६८
८.३.२	प्रयोगगत तह	६९

सन्दर्भसूची

परिशिष्टाङ्क

तालिका सूची

पृष्ठ सङ्ख्या

तालिका सङ्ख्या १	: समग्र विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्यालेखन क्षमताको तथ्याङ्क	२९
तालिका सङ्ख्या २	: प्रतिशतका आधारमा समग्र विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	३०
तालिका सङ्ख्या ३	: मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा समग्र विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	३१
तालिका सङ्ख्या ४	: सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	३४
तालिका सङ्ख्या ५	: प्रतिशतका आधारमा सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	३६
तालिका सङ्ख्या ६	: मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	३७
तालिका सङ्ख्या ७	: प्रतिशतका आधारमा संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	३९
तालिका सङ्ख्या ८	: मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	४०
तालिका सङ्ख्या ९	: मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	४२
तालिका सङ्ख्या १०	: छात्र र छात्रा विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	४४
तालिका सङ्ख्या ११	: प्रतिशतका आधारमा छात्रहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	४५
तालिका सङ्ख्या १२	: मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा छात्रहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	४७

तालिका सङ्ख्या १३ : प्रतिशतका आधारमा छात्राहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	४८
तालिका सङ्ख्या १४ : मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा छात्राहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	५०
तालिका सङ्ख्या १५ : मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा छात्र र छात्राहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	५१
तालिका सङ्ख्या १६ : नेपाली मातृभाषी र अन्य मातृभाषी विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	५३
तालिका सङ्ख्या १७ : प्रतिशतका आधारमा मातृभाषी विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	५५
तालिका सङ्ख्या १८ : मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा नेपाली मातृभाषी विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	५६
तालिका सङ्ख्या १९ : प्रतिशतका आधारमा अन्य मातृभाषी विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	५८
तालिका सङ्ख्या २० : मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा अन्य मातृभाषी विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	५९
तालिका सङ्ख्या २१ : मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा नेपाली मातृभाषी र अन्य मातृभाषी विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	६१

स्तम्भचित्रसूची

पृष्ठ सङ्ख्या

चित्र सङ्ख्या १ : प्रतिशतका आधारमा समग्र विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	३०
चित्र सङ्ख्या २ : मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा समग्र विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	३२
चित्र सङ्ख्या ३ : प्रतिशतका आधारमा सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	३६
चित्र सङ्ख्या ४ : मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	३८
चित्र सङ्ख्या ५ : प्रतिशतका आधारमा संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	३९
चित्र सङ्ख्या ६ : मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	४१
चित्र सङ्ख्या ७ : मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	४२
चित्र सङ्ख्या ८ : प्रतिशतका आधारमा छात्रहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	४६
चित्र सङ्ख्या ९ : मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा छात्रहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	४७
चित्र सङ्ख्या १० : प्रतिशतका आधारमा छात्राहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	४९
चित्र सङ्ख्या ११ : मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा छात्राहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	५०
चित्र सङ्ख्या १२ : मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा छात्र र छात्राहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	५१

चित्र सङ्ख्या १३: प्रतिशतका आधारमा मातृभाषी विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	५५
चित्र सङ्ख्या १४: मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा नेपाली मातृभाषी विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	५७
चित्र सङ्ख्या १५: प्रतिशतका आधारमा अन्य मातृभाषी विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	५८
चित्र सङ्ख्या १६: मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा अन्य मातृभाषी विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	६०
चित्र सङ्ख्या १७: मध्यमान र मानक विचलनका आधारमा नेपाली मातृभाषी र अन्य मातृभाषी विद्यार्थीहरूको सप्रसङ्ग व्याख्या लेखन क्षमताको तथ्याङ्क	६१

सङ्क्षेपीकृत सूची

<u>सङ्क्षेपीकृत रूप</u>	<u>पूर्ण रूप</u>
सं.वि.सं.	संस्थागत विद्यार्थी सङ्ख्या
सा.वि.स.	सामुदायिक विद्यार्थी सङ्ख्या
मा.वि.	माध्यमिक विद्यालय
नेपा.शि.	नेपाली शिक्षा
प्र.नं.	प्रश्न नम्बर
प्रा. डा.	प्राध्यापक डाक्टर
वि.सं.	विद्यार्थी सङ्ख्या
त्रि.वि.	त्रिभुवन विश्वविद्यालय
उ .मा. वि.	उच्च माध्यमिक विद्यालय
क्र.स.	क्रम सङ्ख्या
%	प्रतिशत